

Verantwoordelijk samenspel rond thuiszitters

Inleiding

Ingrado (de vereniging van leerplichtambtenaren) en Gedragswerk, werken sinds enige tijd samen aan het terugdringen van het aantal thuiszitters. Dit in goed overleg met het ministerie van OCW en de koepelorganisatie voor het Speciaal Onderwijs. Voor Gedragswerk is iedere leerling die geen gebruik maakt van het onderwijs, om welke reden dan ook, een thuiszitter. Uitgangspunt is dat 'thuiszitten' ongewenst is en dus zo min mogelijk dient voor te komen en zo kort mogelijk dient te duren. Al was het maar omdat onderzoek heeft uitgewezen dat iedere dag dat het thuiszitten langer duurt, de emotionele afstand tussen school en thuis groter wordt. En dat maakt de te overwinnen barrières hoger. Daarmee hebben scholen, leerplichtambtenaren, ouders en partners uit de directe omgeving van het kind als vanzelfsprekend de opdracht krachten te bundelen om thuiszitten te voorkomen en het tot een minimumperiode te reduceren. Met als uiteindelijke ambitie het aantal thuiszittende kinderen terug te dringen.

De inzet van Gedragswerk is het mobiliseren van het netwerk rondom de leerling, alle betrokkenen met elkaar te verbinden en iedereen aan te spreken op de eigen en gemeenschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Nog te vaak wordt volstaan met melden, registreren en bespreken, maar worden er te weinig concrete afspraken gemaakt over regievoering, te ondernemen acties en haalbare oplossingen. In veel gevallen neemt niemand het voortouw en wordt er daardoor niet daadwerkelijk actie ondernomen. Afwachten lijkt dan het credo. een sleutelwoord, terwijl voor Gedragswerk juist "verbinden en regievoeren" de methodes zijn om procedures te bekorten en oplossingen te realiseren.

Ervaringen in de regio's en met de actietafels 'Thuiszitters' laten zien dat er vaak onduidelijkheid is bij de start van de samenwerking: "Wie is nu verantwoordelijk voor wat?". Dat leidt af, zorgt voor vertraging, irritatie en maakt het proces onnodig ingewikkeld. Hoe zit de vork in de steel?

Wie heeft welke rol rondom thuiszitters?

SCHOOL:

✓ preventiemaatregelen (mentoraat)	continu
✓ registreren	onmiddellijk
✓ melden (bij leerplicht)	binnen 3 dagen
✓ bespreken (in ZAT)	binnen 1 week
✓ blijven communiceren met kind/ouders	2 x per week

Van scholen wordt allereerst gevraagd om vooral goed te kijken naar de maatregelen die kunnen worden getroffen om thuiszitten te voorkomen. Maatregelen zoals een continuurooster, ziekteopvang, crisisbeheersing, of adequate voorlichting. De school heeft als taak thuiszitten bespreekbaar te maken en ouders er toe te bewegen om op een actieve manier het thuiszitten van hun kind te bestrijden.

Een goede, zorgvuldige registratie is dan een eerste vereiste! Op het niveau van de les, de klas en de afdeling. Het is zaak iedere melding serieus te nemen, geen schoolverzuim te accepteren, en de cijfers van de thuiszitproblematiek ook met de ouders te communiceren. Nog te vaak laten ouders weten, dat ze niet wisten dat hun kind zó vaak ongeoorloofd afwezig was.

Daarnaast gaat het er om het schoolverzuim ook echt te melden bij Leerplicht. Al bij het eerste incident, want dat kan het begin zijn van een structureel probleem. Formeel zou dit binnen 3 dagen moeten gebeuren. In de praktijk

blijkt dat de leerplichtambtenaar gemiddeld pas na 21 dagen wordt betrokken. Melding ontslaat de school niet van de verantwoordelijkheid om vervolgstappen te nemen.

Scholen doen er verstandig aan om het schoolverzuim ook bespreekbaar te maken in het ZAT. Een ZAT kan een actief team zijn waarin ook meldingen kunnen worden gedaan en betrokkenen worden geactiveerd, wanneer er deze week nu net geen vergadering is gepland. Wat kan helpen is op de een of andere manier de communicatie op gang te houden. Bijvoorbeeld door twee keer per week telefonisch contact te hebben. Of benut hiervoor sociale media zoals LinkedIn of Facebook. In de praktijk blijkt telkens weer dat betrokkenen op elkaar zitten te wachten, zonder dat van elkaar te weten, en niet op de hoogte zijn van de acties die door allerlei partijen worden ondernomen. Een school kan dit voorkomen door ouders te laten weten dat het ZAT is ingeschakeld, de schoolarts is geïnformeerd, de leerplichtambtenaar er bij is gehaald, enzovoorts. En dan is het natuurlijk ook een goede zaak om bij de ouders te informeren hoe het thuis gaat en of de school een rol kan spelen bij – bijvoorbeeld – huiswerk. En natuurlijk of begonnen kan worden met het terugkeerdraaiboek.

Communicatie is het sleutelwoord!

ZAT:

✓ Bespreken	binnen 1 week
✓ Aanwijzen regisseur	direct
✓ Oplossingen aandragen	
✓ Ketenvbinding (derden)	
✓ Bewaken voortgang	continu
✓ Evalueren – beleidsvoorbereiding.	na afloop

Thuiszitters zijn per definitie zorgleerlingen en dienen daarom de aandacht te hebben van het Zorgteam en van het Zorgadviessteam. Vanaf het begin! Want alleen dan wordt geen tijd verloren. Veel thuiszitten wordt onnodig verlengd door procedures en bureaucratie: het zorgteam vergadert pas over 3 weken, de commissie wacht op een verslag, de verantwoordelijke functionaris is met zorgverlof en de protocollen zijn nog niet ingevuld. Dat kan niet de bedoeling zijn. Maak van een ZAT vooral een Zorg **Actie** Team. Een team dat doet wat nodig is, wanneer dat nodig is en er voor zorgdraagt dat alle betrokken goed zijn geïnformeerd, dat de regie goed is geregeld en dat altijd een vinger aan de pols wordt gehouden. Ook tussen de vergaderingen door.

LEERPLICHT:

✓ Huisbezoek	binnen 3 dagen
✓ Problemen inventariseren	binnen 3 dagen
✓ Regisseren	voortdurend
✓ Overleg coördineren (derden)	voortdurend
✓ Gebruik maken van bevoegdheden	indien geen medewerking
✓ Spin in het web	continu
✓ Terugrapporteren	binnen 3 dagen
✓ Registreren.	Continu

Het lijkt een vanzelfsprekendheid, maar is in de dagelijkse praktijk niet altijd een feit. Thuiszittende leerlingen zouden een voortdurend en continu aandachtsgebied dienen te zijn van leerplichtambtenaren. Recent onderzoek van Ingrado en van de Nationale Ombudsman, maar ook de ervaringen van Gedragswerk, laten zien dat dit nog niet overal het geval is.

Bij het protocol voor de leerplichtambtenaar mag ook het huisbezoek weer in ere worden hersteld. De leerplichtambtenaar dient zich bewust te zijn van de eigen regisserende rol. Het is cruciaal dat partijen die niet (meer) goed met elkaar communiceren, toch weer met elkaar worden verbonden. De leerplichtambtenaar kan hier gebruik maken van de verkregen bevoegdheden. Tot en met de mogelijkheid van (herhaald) proces verbaal. Er kunnen afspraken worden gemaakt met het Openbaar Ministerie, om tot korte – en dus snelle – lijnen te komen en de benodigde doorzettingsmacht te realiseren. Ook voor leerplichtambtenaren geldt: communiceer! Met als toevoeging: neem de regie, die komt je toe.

Alleen met de inzet en communicatie van alle betrokkenen wordt thuiszitten werkelijk geen probleem. De praktijk bewijst het gelukkig al op vele plaatsen, maar ook op heel veel plekken nog niet. Hoe is het anders mogelijk dat er ook vandaag weer opnieuw minstens 932 leerlingen ongewenst thuis zitten?